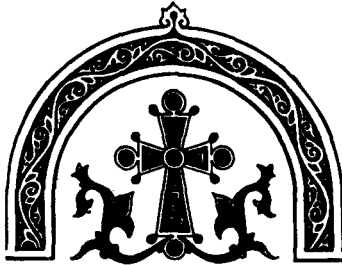

Ἄρχιμ. Γεωργίου
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΜΑΣ

Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ
«Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ»
Τόμος 18

Ἄγιον Ὄρος
1993

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Όμιλία τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου Ἀρχιμ. Γεωργίου στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, Θεσσαλονίκη 1990.

Ὁ Τίμιος Σταυρός ὡς Σύμβολο καί Σημεῖο τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Τίμιος Σταυρός εἶναι τό ἀγιώτερο Σημεῖο καί Σύμβολο τῆς Πίστεώς μας. Ὅλα τά ἅγια Μυστήρια τελειώνονται μέ τήν ἐπίκλησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τήν σφραγίδα τοῦ Σταυροῦ: τό Βάπτισμα, τό Χρίσμα, ἡ Θ. Εὐχαριστία.

Ὅλες οἱ ἱερατικές εὐλογίες εἶναι σταυρικές.

Οἱ Ἱ. Ναοί, τά ἱερά σκεύη καί ἄμφια ἀγιάζονται μέ τόν Τίμιο Σταυρό.

Δέν νοεῖται λειτουργική πράξις ἢ σύναξις τῶν πιστῶν χωρίς τήν σφραγίδα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ὁ Σταυρός εἶναι καί ὁ πιστότερος σύντροφος κάθε Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, ἀπό τήν στιγμή πού θά γεννηθοῦμε μέχρι τόν θάνατό μας. Καί ὁ τάφος τοῦ Χριστιανοῦ μέ τόν Σταυρό εὐλογεῖται.

Σταυροκοπούμεθα συχνά, φέρομε τόν Σταυρό στό στήθος μας, στά σπίτια μας, στά αὐτοκίνητά μας, στούς τόπους ἐργασίας μας, καί ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία: «Σταυρός ὁ φύλαξ πάσης τῆς Οἰκουμένης, Σταυρός ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκ-

κλησίας, Σταυρός βασιλέων τό κραταίωμα, Σταυρός πιστῶν τό στήριγμα, Σταυρός ἀγγέλων ἡ δόξα καί τῶν δαμιόνων τό τραῦμα».

Ἄκομη ὁ Σταυρός εἶναι, ὄχι μόνο τό ἀγιώτερο καί προσφιλέστερο, ἀλλά καί τό ἀναντικατάστατο χριστιανικό σύμβολο. Χωρίς αὐτό δέν νοεῖται Ἐκκλησία τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ. Γι' αὐτό οἱ αἰρετικοί εἴτε δέν ἐκδηλώνουν τήν ὀφειλομένην στόν Τίμιο Σταυρό εὐλάβεια, ὅπως οἱ Προτεστάντες ἢ Εὐαγγελικοί, εἴτε τό ἀρνοῦνται τελείως καί τό ὑβρίζουν, ὅπως οἱ Ἰεχωδίτες.

Γράφει καί στό Γεροντικό: «Ὁ Ἰωάννης ὁ Βοστρηνός, ἄνθρωπος ἅγιος καί μέ ἐξουσία κατά πνευμάτων ἀκαθάρτων, ρώτησε δαίμονες πού κατοικοῦσαν μέσα σέ κόρες καί πού ἐξ αἰτίας τους ἦταν κυριευμένες ἀπό μανία καί ὑπέφεραν φοβερά, καί τους εἶπε: "Ποιά πράγματα φοβάστε ἀπό τους Χριστιανούς;" καί αὐτοί ἀπάντησαν: "Ἐχετε πράγματι τρία μεγάλα πράγματα: ἐκεῖνο πού φορᾶτε στό λαμίο σας, ἐκεῖνο πού λούξετε στήν ἐκκλησία κι ἐκεῖνο πού τραῦτε στή Λειτουργία". Αὐτός ρώτησε πάλι: "Ποιό ἀπό τά τρία αὐτά φοβάστε περισσότερο;" καί ἀποκρίθηκαν: "Ἄν φυλάγατε καλά ἐκεῖνο πού μεταλαμβάνετε, κανένας ἀπό μᾶς δέ θά μποροῦσε νά βλάψει Χριστιανό". Αὐτά λοιπόν πού φοβοῦνται περισσότερο οἱ δαίμονες εἶναι ὁ Σταυρός, τό Βάπτισμα καί ἡ θεία Κοινωνία».¹

Ἡ δύναμις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Ἡ χάρις καί ἡ δύναμις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὀφείλεται ὄχι στό σχῆμα του, ὅτι δηλαδή εἶναι σταυρός, ἀλλά στό ὅτι εἶναι ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ, τό ὄργανο διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Χριστός ἔσωσε τόν κόσμον. Εἶναι τό θυσιαστήριο, στό ὁποῖο προσέφερε τόν ἑαυτό Του θυσία γιά ὅλο τόν κόσμον, ὡς θύτης καί ὡς θῦμα. Ὅλη ἡ κένωσις, πτωχεία, ἐξουδένωσις, ταλαιπωρία,

ὀδύνη, θάνατος, πού ἔλαβε γιά μᾶς, κορυφώνονται στόν Σταυρό. Στόν Σταυρό ἔζησε τόν βαθύτερο πόνο, καί τόν μεγαλύτερο ἐξευτελισμό γιά μᾶς. Ἔγινε ὑπέρ ἡμῶν κατάρα γιά νά ἐλευθερώσῃ ἐμᾶς ἀπό τήν κατάρα τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ νόμου. Ὅλο τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ, ὅλη ἡ φιλανθρωπία Του συνοψίζονται στόν Σταυρό Του. Ὅταν κάποιος, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἐρώτησε εἰρωνικά ἓνα ἀπό τους θεοφόρους πατέρας μας ἐάν πιστεῖ τόν Ἐσταυρωμένο, αὐτός ἀπάντησε: ναι, πιστεῖω σ' Αὐτόν πού ἐσταύρωσε τήν ἁμαρτία.²

Στόν Σταυρό ὁ Θεάνθρωπος Χριστός ἔλυσε τήν τραγωδία τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας πού προεκάλεσε ἡ ἀνυπακοή τῶν πρωτοπλάστων, «γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δέ Σταυροῦ» (Φιλιπ. β', 8) καί ἐπαναπροσανάτολισε τήν ἐλευθερία μας στόν δημιουργό της, τόν Τριαδικό Θεό.

Στόν Σταυρό ἐνίκησε τόν θάνατό μας – "θανάτω θάνατον πατήσας" – μέ τό νά κἀνῃ ἰδικό Του τόν ἰδικό μας θάνατο, καί μέ τήν Ἀνάστασί Του μᾶς ἐ χάρισε ζωή καί ἀφθαρσία.

Διὰ τοῦ Σταυροῦ μᾶς συμφιλίωσε μέ τόν Θεό Πατέρα καί μᾶς ἐ χάρισε τήν ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Στόν Σταυρό ἀπέδειξε μέ τόν πιό πειστικό τρόπο ὅτι μᾶς ἀγαπᾶ μέ ἀπειρη ἀγάπη, ἀκόμη καί τήν ὥρα πού Τόν σταυρώνουμε.

Διὰ τοῦ Σταυροῦ μᾶς συνήγαγε καί μᾶς ἔνωσε σέ ἓν σῶμα, τά πρώην διασκορπισμένα τέκνα τοῦ Θεοῦ, γκρέμισε τά ἀδιapέραστα τείχη πού μᾶς ἐχώριζαν καί «ἔκτισε ἐν ἑαυτῷ τόν καινόν ἄνθρωπον» (Ἐφεσ. β', 15). Στόν Σταυρό καθάρισε καί ἁγίασέ οὐρανό, ἀέρα καί γῆ, διότι σταυρώθηκε κάτω ἀπό τόν οὐρανό, ἀνυψώθηκε στόν ἀέρα καί τό πανάγιο αἷμα Του ἔσταξε στήν γῆ.

Στόν Σταυρό προσέφερε θυσία καθολική γιά ὅλη τήν γῆ καί καθαρισμό κοινό γιά ὅλη τήν ἀνθρώπινη φύσι, γι' αὐτό

καί ἔπαθε ἔξω τῆς πόλεως καί ἐκτός τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ὅπως θεολογεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Στόν Σταυρό μέ τήν ἰδική Του "πεπληρωμένην ταπεινώσεως ἕψωσιν" (γεμάτη ἀπό ταπείνωση ἕψωσι), ὅπως λέγει ἀρχαία εὐχή, ἕψωσε καί τήν ἰδική μας φύσι πού «διά τῆς ψευδοῦς ὑψώσεως καί ματαίας οἰήσεως» εἶχε «μέχρις ἕξου καταπι-
βασθῆ» (μέ τήν ψεύτικη ἕψωσι καί μάταιη οἴησι εἶχε καταπιβασθῆ μέχρι τόν Ἄδη).

Στόν Σταυρό φανέρωσε ὅτι αὐτός ὁ κόσμος δέν εἶναι ἡ τελική πραγματικότης, ἀλλά ἡ ὁδός πρὸς τήν τελική πραγματικότητα, ἐάν μέσα σ' αὐτόν αγωνισθοῦμε σταυρικά κατά τοῦ ἐγωισμοῦ μας. Ἀποκατέστησε ἔτσι τό θετικό νόημα τοῦ κόσμου.³

Στόν Σταυρό ἀπεκάλυψε τόν ἑαυτό Του ὡς τόν μόνο εὐεργέτη καί σωτήρα, λυτρωτή καί ζωοδότη τοῦ σύμπαντος κόσμου, καί κατέλυσε ὀριστικά τό ἔργο τοῦ διαβόλου, τίς μεθόδους καί πανουργίες του, τίς πλάνες, τή δύναμι καί τήν ἐξουσία του στούς ἀνθρώπους. Γι' αὐτό καί ὁ διάβολος «φρίττει καί τρέμει μή φέρων καθορᾶν αὐτοῦ τήν δύναμιν», ἐνῶ ἐμεῖς μέ τήν Ἐκκλησία ψάλλουμε: «Ἐσταυρώθης δι' ἐμέ, ἵνα ἐμοί πηγᾶσης τήν ἄφεσιν· ἐκεντήθης τήν πλευράν, ἵνα κρουνούς ζωῆς ἀναβλύσης μοι· τοῖς ἡλοῖς προσήλωσαι, ἵνα ἐγώ τῷ βάθει τῶν παθημάτων σου, τό ὕψος τοῦ κράτους σου πιστούμενος κράζω σοι· ζωοδότα Χριστέ, δόξα καί τῷ Σταυρῷ Σῶτερ καί τῷ πάθει σου».

Ὁ ἐπί τοῦ Σταυροῦ θάνατος τοῦ Κυρίου εἶναι ζωοποιός καί λυτρωτικός, προσφέρει ζωή καί λύτρωσι:

Διότι εἶναι ἐκούσιος

Πορεύεται πρὸς τόν θάνατο ὄχι ὡς κατάδικος, ἀλλά ὡς βασιλεὺς θυσιαζόμενος ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων Του, καθώς λέγει: «ὀπίσθια ἔχω βαπτισθῆναι, καί πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῆ» (Λουκ. ιβ', 50). Γι' αὐτό οἱ Βυζαντινοὶ γράφουν ἐπί

τοῦ Σταυροῦ: "ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης", καί εἰκονίζουσαν τόν Κύριο ὄχι κυριευμένο ἀπὸ τόν πόνο (μέ κρεμασμένο τό σῶμα ἀπὸ τά χέρια σέ τέλεια ἀδυναμία), ἀλλά Κύριο καί τοῦ πόνου (ὀριζόντια τά χέρια στόν Σταυρό).

Διότι εἶναι πραγματικός θάνατος

Ὁ ἀπαθής κατά τήν θεότητα Κύριος ἔπαθε γιά μᾶς κατά τήν σάρκα. Ἡ θεία Του φύσις παρεχώρησε, ὥστε ἡ ἀνθρωπίνη Του φύσις νά περάσῃ τήν πρό τοῦ θανάτου ἀγωνία καί τίς ὀδύνες τοῦ Σταυροῦ. Ἐπρεπε νά ζήσῃ τόν θάνατό μας πλήρως, ὄχι φαινομενικά. Πρὸς στιγμή μάλιστα στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐδειλίασε, ἀλλά ἡ ἀνθρωπίνη φύσις καί θέλησις ὑπετάγη στήν θεία φύσι καί θέλησι καί ἔπαθε καί ἀπέθανε ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας.

Διότι ὁ παθὼν εἶναι ἀναμάρτητος

Ἐπαθε καί ἀπέθανε, ὁ ἀναμάρτητος, ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν. Εἶναι βασική ἀλήθεια ὅτι ὁ Κύριος ὑπῆρξε ἀναμάρτητος, διότι ἡ ἀνθρωπίνη Του φύσις ἐξ ἄκρας συλλήψεως ἦταν ἐνωμένη μέ τήν θεία φύσι λόγω τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως στό πρόσωπο τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.*

Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ ἦταν καί εἶναι «γιά τοὺς Ἰουδαίους μέν σκάνδαλο, γιά τοὺς Ἑλληνας (εἰδωλολάτρεις)

---

* Κατά τόν ὄρο τῆς Ἁγίας Στ' Οἰκ. Συνόδου, ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἶχε «δύο μέν φυσικά θελήματα ὄχι ὑπεναντία, μή γένοιτο, καθώς οἱ ἀσεβεῖς ἔφησαν αἰρετικοί, ἀλλ' ἐπόμενον τό ἀνθρώπινον αὐτοῦ θελημα, καί μή ἀντιπίπτον ἢ ἀντιπαλαῖον, μάλλον μέν οὖν καί ὑποτασσόμενον τῷ θεῷ αὐτοῦ καί πανσθενεῖ θελήματι». Ὁχι μόνον λοιπόν δέν ἤθελε ὁ Κύριος νά ἁμαρτήσῃ, ἀλλά οὔτε ἦταν δυνατόν νά ἁμαρτήσῃ, καί ὡς ἐκ τούτου οὔτε ἦταν δυνατόν νά δεχθῆ πειρασμό πάθους διαβλητοῦ, ὅπως βλασφημεῖ ὁ Καζαντζάκης καί οἱ ὁμόφρονές του, οἱ ὁποῖοι ἢ δέν πιστεύουσαν τόν Ἰησοῦ Χριστό ὡς Θεάνθρωπο, ἢ διὰν προέρχωνται ἀπὸ τόν ἐκκλησιαστικό

μωρία, για μᾶς ὅμως τούς πιστούς, Θεοῦ δύναμις καί Θεοῦ σοφία» (βλ. Α΄ Κορ. α΄, 23). Εἶναι τό μεγαλύτερο παράδοξο τῆς ἱστορίας: Διά τοῦ θανάτου ἢ Ζωῆ. Διά τῆς κατάρτας ἢ εὐλογία. Διά τῆς ἀτιμίας ἢ δόξα. Διά τῆς ταπεινώσεως ἢ ὑψωσις. Ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «Τοῦτο οὖν ἢ τοῦ Θεοῦ σοφία καί δύναμις, τό δι' ἀσθενείας νικῆσαι, τό διά ταπεινώσεως ὑψωθῆναι, τό διά πτωχείας πλουτῆσαι» (τοῦτο λοιπόν εἶναι ἢ σοφία καί δύναμις τοῦ Θεοῦ, τό νά νικήσῃ δι' ἀσθενείας, τό νά ὑψωθῇ διά ταπεινώσεως, τό νά πλουτήσῃ διά πτωχείας).⁴

Δέν εἶναι τυχαίον ὅτι ὁ Κύριος δέν θέλησε νά παραμείνῃ στήν δόξα τῆς Μεταμορφώσεως καί νά ἀποφύγῃ τόν Σταυρό, ἀλλά κατερχόμενος ἀπό τό Θαβώρ προετοίμαζε τούς μαθητάς Του γιά τά "μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν" (Μάρκ. ι΄, 32).

Ὅταν ὁ Πέτρος τόν συμβούλευσε νά ἀποφύγῃ τόν σταυρικό θάνατο, ὁ Κύριος τόν ἐπετίμησε αὐστηρά. «Ἔπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τά τοῦ Θεοῦ, ἀλλά τά τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. ιστ΄, 23).

Πορευόμενος πάλι πρός τό ἐκούσιο πάθος ἔλεγε: «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάν. ιγ΄, 31). Καί σέ ἄλλα σημεῖα τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Σταυρός χαρακτηρίζεται ὡς δόξα

χώρο, προσπαθοῦν νά ἐρμηνεύσουν τό μυστήριον τοῦ Θεοάνθρωπου μέ ὀρθολογιστικές καί ὑπαρξιακές κατηγορίες.

Δέν ἐρμηνεύεται ὅμως ὁ Θεάνθρωπος διά τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά ὁ ἀνθρωπος διά τοῦ Θεοάνθρωπου.

Ὅταν προτάσσουμε τήν ἰδική μας ἀρρωστημένη λογική καί κατάστασι καί μ' αὐτήν προσπαθοῦμε νά ἐρμηνεύσουμε τόν Θεάνθρωπο, δηλαδή τόν τέλειο Θεό καί τέλειο ἀνθρωπο, καταργοῦμε τό «σκάνδαλο τοῦ Σταυροῦ» (Γαλ. ε΄, 11), κενώνουμε τόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ (Α΄ Κορ. α΄, 17), ὅπως λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, καί εἶναι ἀναπόφευκτο νά βλέπουμε διαστρεβλωμένα τόν Θεάνθρωπο.

τοῦ Χριστοῦ (Ἰωάν. ιβ΄, 23). Ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος: «ὁ Σταυρός πρότερον αἰσχύνῃς ἦν καί κολάσεως ὑπόθεσις, νῦν δέ γέγονε δόξης καί τιμῆς ἀφορμή. Καί ὅτι δόξα ὁ Σταυρός, ἀκουσον τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· "Πάτερ, δόξασόν με τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρό τοῦ τόν κόσμον εἶναι παρά σοί", δόξαν τόν Σταυρόν καλῶν» (Ὁ Σταυρός ἦταν προηγουμένως ὑπόθεσις ντροπῆς καί τιμωρίας, τώρα ὅμως ἐγινε ἀφορμή δόξης καί τιμῆς. Καί ὅτι ὁ Σταυρός εἶναι δόξα, ἀκουσε τόν Χριστό πού λέγει· "Πάτερ, δόξασέ με μέ τήν δόξα πού εἶχα κοντά σου πρὶν νά δημιουργηθῇ ὁ κόσμος", ἐννοώντας δόξα τόν Σταυρό).⁵

Ἡ συμμετοχή τῶν Χριστιανῶν στόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ

Μετά τήν ἐπιτίμησι τοῦ Πέτρου ὁ Κύριος ἐζήτησε καί ἀπό τούς μαθητάς Του νά πορεύωνται καί αὐτοί σταυρικά: «Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθεῖτω μοι» (Ματθ. ιστ΄, 24).

Στούς υἱούς Ζεβεδαίου καί στήν μητέρα τους, πού ζητοῦσαν πρωτοκαθεδρίες, ὁ Κύριος εἶπε: «Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τό ποτήριον ὃ ἐγώ μέλλω πίνειν, ἢ τό βάπτισμα ὃ ἐγώ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;» (Δέν ξέρετε τί ζητᾶτε. Μπορεῖτε νά πιῆτε τό ποτήρι (τοῦ πάθους) πού ἐγώ πίνω, ἢ νά βαπτισθῆτε τό βάπτισμα πού ἐγώ βαπτίζομαι;) (Ματθ. ιστ΄, 24). Εἶναι φανερό ἀπό αὐτά τά λόγια τοῦ Κυρίου ὅτι «ὁ Χριστός ἔπαθεν ὑπέρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (ὁ Χριστός γιά μᾶς ἔπαθε, γιά νά μᾶς ἀφήσῃ παράδειγμα, ὥστε νά ἀκολουθήσουμε τά ἴχνη Του) (Α΄ Πέτρ. β΄, 21).

Σταυρός δέν είναι μόνο "ό τύπος" ή "τό σύμβολο" ή "τό σημείο" του Χριστού, αλλά είναι και τρόπος ζωής των Χριστιανών ή μάλλον "ό τρόπος ζωής των Χριστιανών".

"Όπως δέν νοείται αληθινός Χριστός χωρίς Σταυρό, έτσι δέν νοείται αληθινός Χριστιανός χωρίς Σταυρό, δηλ. χωρίς συμμετοχή στον Σταυρό του Χριστού, όπως ό ίδιος ό Σωτήρας μās λέγει: «Όστις ού βαστάζει τον Σταυρόν έαυτού και έρχεται όπισω μου, ού δύναται είναι μου μαθητής» ("Όποιος δέν σηκώνει τον σταυρό του και δέν μέ ακολουθή, δέν μπορεί να είναι μαθητής μου) (Λουκ. ιδ', 27).

* * *

Άλλά τί σημαίνει να ακολουθώ τον Ίησού βαστάζοντας τον Σταυρό μου, δηλαδή να ζώ σταυρικά;

Ιον. Σταυρώνω τον παλαιό άνθρωπο (τά πάθη μου)

«Οί δέ του Χριστού την σάρκα έσταύρωσαν σύν τοις παθήμασι και ταίς επιθυμίαις» (Γαλ. ε', 24). Άπαρνούμαι τον παλαιό άνθρωπο και αγωνίζομαι να ξεριζώσω από μέσα μου τά άμαρτωλά και έγωιστικά πάθη, τον έγωκεντρισμό, την φιλαυτία.

Μορφές της φιλαυτίας είναι: Η όλιγοπιστία και άπιστία· ή άδιαφορία για τον συνάνθρωπο και τό χειρότερο ή έκμετάλλευσις του· ή φιληδονία και ή σαρκολατρεία· ή άπληστία και ή φιλαργυρία· ή μνησικακία και συκοφαντία και κάθε ένέργεια, μέ την όποία πληγώνουμε και στενοχωρούμε τούς συνανθρώπους μας· ή φιλοδοξία και ματαιοδοξία.

Ό φίλαυτος κατά τούς άγίους Πατέρας δέν μπορεί να είναι ούτε φιλόθεος ούτε φιλόανθρωπος. Μπορεί να προσποιηται τον φιλόθεο και φιλόανθρωπο, αλλά κατά βάθος αγαπά μόνο τον έαυτό του μέ άρρωστημένη αγάπη.

Έάν δέν σταυρώσουμε την φιλαυτία μας στον Σταυρό του Χριστού, δέν μπορούμε να είμεθα αληθινοί μαθηταί Του, γιατί δέν μπορούμε να αποκτήσουμε την ιδική Του αληθινή αγάπη.

Γι' αυτό και ό μιμητής του Χριστού Παύλος λέγει: «Έμοί δέ μή γένοιτο καυχᾶσθαι, ει μή έν τῷ Σταυρῷ του Κυρίου ήμῶν Ίησού Χριστού, δι' οὔ έμοί κόσμος έσταύρωται, καγώ τῷ κόσμῳ» (Μή γένοιτο να καυηθῶ, παρά μόνο για τον Σταυρό του Κυρίου μας Ίησού Χριστού, διά του όποίου ό κόσμος για μένα έχει σταυρωθῆ και έγώ για τον κόσμο) (Γαλ. στ', 14).

Κόσμος κατά τον άγιο Ίσαάκ είναι ή έμπαθής σχέση μας μέ τον κόσμο, δηλ. τά πάθη μας. Άρα, ό κόσμος έχει σταυρωθῆ για μένα και έγώ για τον κόσμο, σημαίνει ότι άποφεύγω όχι μόνο τίς ίδιες τίς άμαρτίες, αλλά και τίς άμαρτωλές επιθυμίες και τούς άμαρτωλούς λογισμούς.

Αυτήν την νεκρωσι μπορούμε να την επιτύχουμε, διότι μυστηριακά έχουμε συναποθάνει και συναναστηθῆ μέ τον Χριστό. «Όσοι εις Χριστόν έβαπτίσθημεν, εις τον θάνατον αυτού έβαπτίσθημεν», και έτσι μπορούμε και να περιπατήσουμε «έν καινότητι ζωής» (Ρωμ. στ', 3-4).

Μέσα στην νεκρή ζωή μας μās χαρίσθηκε διά του άγιου Βαπτίσματος ή καινή έν Χριστῷ ζωή.

Η χριστιανική ζωή μετά τό άγιο Βάπτισμα είναι ό αγώνας τό "δυνάμει" να γίνη "ένεργεία". Η έγκαινιασμένη και δωρηθείσα μέσα μας καινή ζωή του Χριστού να νικήση και μεταμορφώση κάθε στοιχείο του νεκρού και παλαιού μας ανθρώπου. Αυτός ό αγώνας είναι ό Σταυρός.

Έμβαθύνοντας στό μυστήριο αυτό ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμās μās όμιλεϊ για φυγή δική μας από τον κόσμο –τό πρώτο του Σταυρού μυστήριο–, όταν ό κόσμος μās έμποδίζει να δοθῶμε στον Θεό, και φυγή του κόσμου από μέσα μας, όταν ό κόσμος εξακολουθῆ να μās άπασχολῆ μέ τίς κακές.

του αναμνήσεις και λογισμούς –τό δεύτερο του Σταυρού μυστήριο. Το πρώτο αντιστοιχεί προς την πράξι, τό δεύτερο προς την θεωρία.

Έδώ τονίζει ο άγιος Γρηγόριος ότι χωρίς θεωρία δέν μπορούμε νά καθαρίσουμε τόν έσωτερικό μας άνθρωπο από τούς κακούς και έμπαθείς λογισμούς: «Όταν γάρ διά τής πρακτικής προσδόμεν τή θεωρία και τόν έντός ήμών άνθρωπον καλλιεργώμεν και ανακαθαίρωμεν, αναζητούντες τόν ήμιν αύτοϊς κεκρυμμένον θείον θησαυρόν και αναθεωρούντες τήν έντός ήμών ούσαν βασιλείαν του Θεού, τότε ήμεις σταυρούμεθα τῷ κόσμῳ και τοϊς πάθεσι. Θέρμη γάρ τις έγγίνεται τή καρδιά διά τής μελέτης ταύτης, ώς μυίας τούς πονηρούς αποσοδούσα λογισμούς και πνευματικήν ειρήνην και παράκλησιν έμποιούσα τή ψυχῇ και τόν άγιασμόν του σώματος παρέχουσα». (Όταν δηλαδή διά τής πρακτικής άρετῆς φθάσουμε στην θεωρία και καλλιεργούμε και καθαρίζουμε τόν μέσα μας άνθρωπο αναζητώντας τόν μέσα μας κρυμμένο θείο θησαυρό και έξετάζοντας τήν μέσα μας εύρισκομένη βασιλεία του Θεού, τότε ήμεις σταυρωνόμαστε για τόν κόσμο και τά πάθη. Διότι διά τής μελέτης αύτης δημιουργείται στην καρδιά μία θέρμη, πού καταπνίγει τούς πονηρούς λογισμούς σαν μυϊγες, φέρει στην ψυχῇ πνευματική ειρήνη και παράκλησι και παρέχει στό σώμα τόν άγιασμό).⁶

Άλλά και ο άγιος Ίσαάκ τονίζει ότι: «Η πράξις του Σταυρού διπλή έστι... Και ή μέν, προς τό υπομείναι τās θλίψεις τής σαρκός... και καλείται πράξις· ή δέ, έν τή λεπτή έργασία του νοῦ, και έν τή θεία εύρίσκεται άδολεσχία, έτι δέ και έν τή διαμονή τής προσευχῆς... και καλείται θεωρία». (Η πράξις του Σταυρού είναι διπλή... ή μέν μία συνίσταται στην υπομονή στις σωματικές θλίψεις, και ονομάζεται πράξις· ή δέ άλλη συνίσταται στην λεπτή έργασία του νοῦ και στην άδο-

λεσχία του Θεού και στην άδιάλειπτη προσευχή, και ονομάζεται θεωρία).⁷

Τό θαυμαστό είναι ότι ο Σταυρός του Χριστού, κατά τόν άγιο Γρηγόριο, προενεργούσε στην Παλαιά Διαθήκη. Υπήρχε στην Παλ. Διαθήκη ο τύπος του Σταυρού, πολλές δηλ. πράξεις και θαυματουργίες πού έτελειώθησαν μέ τό σχήμα του Σταυρού, όπως ή σταυροειδής από τόν Μωυσή χάραξις τής Έρυθράς Θαλάσσης, μέ τήν όποία έσώθησαν οι Ίσραηλίτες και κατεποντίσθησαν οι έχθροί τους. Αναφέρονται περί τίς 20 προτυπώσεις του Σταυρού στην Παλαιά Διαθήκη.

Υπήρχαν ακόμη δίκαιοι άνθρωποι πού ήσαν τύποι του σταυρωθέντος Χριστού, όπως ο Ίσαάκ πού μέ τήν ύπακοή του στον πατέρα του προετύπωσε τόν Χριστό, ο όποιος ήταν υπήκοος μέχρι θανάτου στον Θεό Πατέρα, και ο Ίωσήφ πού άδίκως διωχθείς και υπομείνας πολλές δοκιμασίες προετύπωσε επίσης τόν άδίκως σφαγιασθέντα Κύριο.

Τέλος σε όλους τούς Δικαίους τής Παλ. Διαθήκης προενεργούσε τό μυστήριο του Σταυρού ως πράξις και ως θεωρία, και μέ τήν ένέργεια και δύναμι του Σταυρού ένίκησαν τήν άμαρτία και συμφιλιώθηκαν μέ τόν Θεό.

Ο Σταυρός ενεργούσε στον Άβραάμ, όταν ένέκρωνε μέσα του τήν άγάπη για τήν πατρίδα και έφευγε για τήν άγνωστη γῆ, κατά τήν έντολή του Θεού.

Ο Σταυρός ενεργούσε στον Μωυσή, όταν περιφρονούσε τίς τιμές πού είχε στην αύλή του Φαραώ, προτιμώντας τόν όνειδισμό του Χριστού.

Ο Σταυρός πάλι ενεργούσε, όταν ο Θεός εκάλεσε τόν Μωυσή, πριν άνεβῆ στο Όρος, νά λύση τό υπόδημα των ποδών του, δηλαδή νά νεκρώση τό σαρκικό φρόνημα μέ τήν δύναμι τής θεοπτίας.

Καταλήγει δέ ως έξῆς ο άγιος Γρηγόριος: «Δέν θά μου έπαρκέση ο χρόνος νά διηγοῦμαι περί του Ίησού του Ναυῆ

καί τῶν μετά ἀπό αὐτόν Κριτῶν καί Προφητῶν, τοῦ Δαυίδ καί τῶν μετά ἀπό αὐτόν, οἱ ὅποιοι ἐνεργοῦμενοι μέ τό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ ἀνέκοψαν τή ροή ποταμῶν, σταμάτησαν τόν ἥλιο, γκρέμισαν πόλεις ἀσεβῶν, ἀναδείχθησαν νικητές στόν πόλεμον, κατέστρεψαν στρατόπεδα ἀντιπάλων, διέφυγαν στόματα μαχαίρας, ἔσβησαν τή δύναμι τῆς φωτιᾶς, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἤλεγξαν βασιλεῖς, ἔκαναν στάχτη πεντηκοντάρχους, νεκρούς ἀνέστησαν, ἔκλεισαν μέ τόν λόγο τους τόν οὐρανόν καί πάλι τόν ἀνοιξαν, καθιστώντας ἄγωνα καί πάλι γόνυμα τά σύννεφα». ⁸ Τό συμπέρασμα πλέον εἶναι ὅτι «καί πρό τοῦ τόν Σταυρόν παγῆναι, Σταυρός ἦν ὁ σώζων», (ὅτι καί πρό τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, ὁ Σταυρός ἦταν πού ἔσωζε). ⁹

Ἐάν ἡ ἐνέργεια τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ προενεργοῦσε σέ ὅλους τούς Δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶναι αὐτονόητο ὅτι κατ' ἐξοχήν προενεργοῦσε στήν Κυρία Θεοτόκο, τήν ἀειπάρθενο Μαρία, ἡ ὅποια ἀπ' ἀρχῆς ἐπέτυχε «τό ἀνεύρητον γενέσθαι τόν ἄνθρωπον πρός πᾶν τό ἀπαρέσκον Θεῶν», (τό νά καταστή ὁ ἄνθρωπος ἀδρανῆς πρός κάθε τι πού δέν ἀρέσει στόν Θεό). ¹⁰ Ποτέ δέν ἐμόλυνε τόν ἑαυτό της οὔτε μέ ψιλό λογισμό καί ἀπό νεαρῶτάτης ἡλικίας ἔκανε αὐτό πού ὁ Ἀβραάμ ἔκανε στά γηρατεῖά του: ἐξῆλθε ἐκ τοῦ οἴκου καί τῆς συγγενείας της καί εἰσῆλθε στά Ἴγια τῶν Ἁγίων, ὅπου ὑψωθείσα ἐπάνω ἀπό κάθε γήινο λογισμό, ἔνωσε τόν νοῦ της μέ τόν Θεό καί εἶχε διαρκῆ θεωρία τοῦ Θεοῦ.

Βέβαια ὁ Σταυρός στήν ζωή τῆς Παναγίας μας ὡς πρῶξις καί θεωρία δέν νοεῖται ὅπως στήν ζωή τῶν Δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πού μετεῖχαν τῆς ἁμαρτίας. Σταυρός ἦταν γι' αὐτούς ὁ ἀγῶνας γιά τήν ὑπέρβασι τῆς ἁμαρτίας, ἐνῶ στήν ἄσπιλο καί ἀμόλυντο Θεοτόκο ὁ Σταυρός νοεῖται ὡς ἀνύψωσις ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ἀπό δόξης εἰς δόξαν καί ἀπό θεωρίας εἰς θεωρίαν. «Ἀπό τήν στιγμή πού γεννήθηκε»

λέγει ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας, «οἰκοδομοῦσε κατάλυμα γιά Ἐκεῖνον πού μποροῦσε νά σώσῃ τόν ἄνθρωπον, ἀγωνιζόταν νά καταστήσῃ ὡραία τήν κατοικία τοῦ Θεοῦ, τόν ἑαυτό της, τέτοια πού νά μπορῇ νά εἶναι ἄξια γι' Αὐτόν». ¹¹

Γιά τόν σταυρικό αὐτόν ἀγῶνα τῆς Παναγίας καί τήν θεωρία –θέα τοῦ Θεοῦ–, πού εἶχε στά Ἴγια τῶν Ἁγίων, μᾶς ὁμιλοῦν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμῆς καί ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης στίς περίφημες ὁμιλίες τους "Εἰς τά εἰσόδια τῆς Θεοτόκου".

2ον. Ὑπομένω τίς ἀκούσιες δοκιμασίες τῆς ζωῆς καρτερικά καί εὐχαριστικά

Οἱ ὀδυνηρές καί ἀνίστες ἀσθένειες, ὁ θάνατος προσφιλῶν μας προσώπων, ὅπως καί ὁ ἰδικός μας θάνατος, ἡ ἀδικία, ἡ ἀχαριστία καί περιφρόνησις, οἱ διωγμοί πού ἐνίστε ὑφιστάμεθα, ἡ πτωχεία καί ἄλλες δοκιμασίες, ἀποτελοῦν εὐκαιρίες πού, ἂν τίς χρησιμοποιοῦμε σωστά, μᾶς συσταυρώνουν καί συνειρρίζουν μέ τόν Χριστό.

Ἄν ἀγανακτήσουμε, ζημιωνόμαστε πνευματικά. Ἄν τίς δεχθοῦμε παθητικά, στωικά, γιατί δέν μποροῦμε νά κάνουμε διαφορετικά, πάλι δέν ὠφελοῦμεθα. Ἄν ὅμως τίς δεχθοῦμε ὡς ἐπίσκεψι Θεοῦ καί ὡς εὐκαιρίες γιά τήν πνευματική μας τελείωσι, τότε πολύ εἶναι τό κέρδος. Ἡ ἐκούσια ἀποδοχή τοῦ πόνου ὡς Σταυροῦ, ὡς δώρου τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά τήν πνευματική μας τελείωσι, μᾶς ἀνεβάζει στό ὕψος τῶν ἁγίων μαρτύρων. Ὁ Χριστιανός π.χ. πού στό κρεβάτι τοῦ πόνου ὀδυνᾶται καί ὑπομένει καί εὐχαριστεῖ τόν Θεό, ἀναδεικνύεται σέ ὁμολογητή τῆς δυνάμεως τῆς πίστεως καί σέ σύγχρονον μάρτυρα, ἐφ' ὅσον διά τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Σταυροῦ μεταβάλλει τό ἀκούσιο τοῦ πόνου σέ ἐκούσιο.

Ἄγιορείτης ἀσκητῆς εἶπε ἐνδεικτικά: "Ἐνα "δόξα σοι ὁ Θεός" τὴν ὥρα πού πονᾶμε, ἔχει μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ χίλια "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ", ὅταν δέν πονᾶμε.

Ὁ συσταυρωμένος μέ τόν Χριστό Παῦλος, ὁ φέρων στό σῶμα του τά στίγματα τοῦ Χριστοῦ, μᾶς ἐβεβαίωσε ὅτι: "εἰ ὑπομένομεν, καί συμβασιλεύσομεν" (Β' Τιμ. 6', 12). Αὐτήν τὴν στάσι ἐδειξαν στά παθήματα τῆς ζωῆς ὅλοι οἱ Ἅγιοι, μέ κορυφαῖο τόν μακάριο καί πολυάθλο Ἰωβ, πού γι' αὐτό θεωρεῖται καί τύπος Χριστοῦ. Ὁ Ἰωβ ἦταν δίκαιος, δέν ἦταν ἀσεβής καί ἁμαρτωλός. Καί ὁμως παρεχώρησε ὁ Θεός νά περάσῃ ἀβάστακτους πόνους, ἐνῶ ἄλλοι ἀσεβεῖς εὐημεροῦσαν.

Ὁ διακεκρωμένος ὀρθόδοξος -θεολόγος π. Δημήτριος Στανιλοάε ἀναφερόμενος στό θέμα αὐτό μᾶς διδάσκει: «Ὁ Θεός ἔχει τό δικαίωμα νά δίνει τά δῶρα του καί νά τά ἀποσύρει. Καί ὁ ἄνθρωπος δέν θά ἔπρεπε νά προσκολλᾶται στόν Θεό ἀνάλογα μέ τίς δωρεές πού Αὐτός τοῦ ἔχει δώσει. Μιά τέτοια στάσι δέν θά ἀποτελοῦσε ἀληθινὴ ἀγάπη γιὰ τόν Θεό, ἀλλά μιὰ προσήλωσι στὰ ἴδα τά δῶρα του, κι αὐτό θά σήμαινε νά βάζεις τίς δωρεές πάνω ἀπὸ τόν δωρητῆ. Σέ αὐτὴ τὴν περίπτωσι, ἡ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό θά βασιζόταν ἀπλῶς σ' ἓνα συμβόλαιο καί ὁ ἄνθρωπος θά ἔλεγε: "Θά μείνω ἀφοσιωμένος σέ Σένα, ὅσο μοῦ δίνεις". Μιά τέτοια στάσι ἀπὸ τὴν πλευρά τοῦ ἀνθρώπου θά σήμαινε ὅτι ὁ Θεός δέν ἄξιζε νά ἀγαπηθεῖ καθ' ἑαυτός. Τότε ἡ σχέση αὐτὴ θά ἐξαριτόταν ἀπὸ τὴν χρησιμότητα πού ὁ ἄνθρωπος ἀντλεῖ ἀπὸ τά δῶρα πού ὁ Θεός τοῦ δίνει. Καί στὴν πραγματικότητα, ὁ ἄνθρωπος τότε θά ἀγαποῦσε τόν ἑαυτό του. Μέ αὐτόν τόν τρόπο οἱ δωρεές θά ἔχαναν τό νόημα τους, ὡς σημεῖα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καί ὡς τρόποι μέ τούς ὁποίους ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται καί διατηρεῖ μιὰ προσωπικὴ σχέση μαζί του...

Εἶναι τότε μόνο πού ἐρχόμαστε σέ μιὰ σχέση μέ τόν Θεό ἀληθινὰ προσωπική, μιὰ σχέση πάνω ἀπ' ὅλα τά δημιου-

γήματα. Αὐτὴ ἡ σχέση δέν κυριαρχεῖται πιά ἀπὸ ὕλικά εἶδωλα. Ὅλες οἱ ἰδέες μας γιὰ τὰ πράγματα καί γιὰ τὰ δῶρα πού ὁ Θεός μᾶς δίνει ἐξαφανίζονται ὀλωσδιόλου μπροστά στό φῶς τοῦ ἴδιου. Ἔτσι κεκαθαρμένοι προσφέρουμε τούς ἑαυτούς μας ὀλοκληρωτικά στόν Θεό καί ὑψωνόμαστε σ' ἓνα διάλογο ἀγάπης μαζί Του. Τότε αἰσθανόμαστε πῶς ὁ Θεός εἶναι ἄπειρα μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλες τίς δωρεές Του καί ὅλα τά δημιουργήματά Του καί πῶς, μέ αὐτὴ τὴν σχέση μαζί Του, ἀναγόμαστε σ' ἓνα διαφορετικὸ ἐπίπεδο, κατὰ τό ὁποῖο ἀνακοτοῦμε σέ Αὐτόν ὅλα ὅσα εἴχαμε χάσει.

Ὁ Χριστιανός πού ἔχει τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μέσα του καί πού ἔτσι ἔχει ἀγάπη γιὰ τόν καθένα –ἐκείνη τὴν ἀγάπη πού ἀποτελεῖ μιὰ ἀφθαρτὴ καί ἀνεξάντλητὴ πραγματικότητα– αἰσθάνεται μιὰ χαρὰ, μεγαλύτερη ἀπὸ ὅλες τίς χαρές πού τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου μποροῦν νά τοῦ παράσχουν, μεγαλύτερη ἀπ' ὅση ἢ δική του ὑπαρξῆ, ζώντας σάν ἓνα ἀπομονωμένο ἄτομο, μποροῦσε ποτέ νά τοῦ δώσει. Αὐτό εἶναι ἓνα γεγονός πού οἱ ἐνάρετοι ἀνακαλύπτουν μέσα στό πάθος τους. Ὁ σταυρός αὐτός δίνεται στόν ἄνθρωπο γιὰ νά φτάσει ν' ἀνακαλύψει τόν Θεό σ' ἓνα ἄλλο ἐπίπεδο, σ' ἓνα ἀποφατικὸ βάθος, ἀλλά ἐπίσης καί γιὰ νά δείξει στους ἄλλους ὅτι ὑπάρχουν ἐκεῖνοι πού μποροῦν νά μένουν ἐνωμένοι μέ τόν Θεό κατ' αὐτόν τόν τρόπο, ἀκόμα κι ὅταν χάνουν ὅλα τους τὰ ὑπάρχοντα, ἀκόμα κι ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Θεός φαίνεται νά ἐξαφανίζεται ἀπὸ μπροστά τους». ¹²

Κατὰ ἓνα ἰδιαίτερο τρόπο συμμετεῖχε στά παθήματα τοῦ Χριστοῦ ἡ Θεοτόκος, «συμπράττουσα καί συμπάσχουσα τῇ δι' αὐτῆς ὑποποιῶ κενώσει τοῦ Λόγου», (ἡ Θεοτόκος συνέπραττε καί συνέπασχε μέ τό νά συνεργήσῃ στὴν ὑποποιῶ κένωσι τοῦ Λόγου), κατὰ τόν ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ. ¹³

Ἄπὸ τὴν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου σύλληψι, στὴν ἁγία γαστέρα της, τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ της ἄρχισαν καί οἱ δοκιμασίαι της.

Μή μπορώντας ο Ίωσήφ να εξηγήσει την υπερφυή σύλληψη και έγκυμοσύνη της «έβουλήθη λάθρα ἀπολυσαι αὐτήν» (Ματθ. α', 19). Μεγάλη έπρεπε να είναι τότε η όδύνη της άπλης και άσήμου κόρης Μαρίας.

Δοκιμασία και οι δυσκολίες να βρεθεί τόπος εν τω καταλύματι για να γεννήση τον Μονογενή της. Σπανίως γυναίκα έγκυος και έτοιμόγεννη δεν εύρισκει τόπο να γεννήση.

Δοκιμασία ή προσπάθεια του Ήρώδου να φονεύση τό Θείο Βρέφος, δοκιμασία και ή φυγή τους στην Αίγυπτο. Άστεγη στην Βηθλεέμ, πρόσφυγας στην Αίγυπτο.

Δοκιμασία και ή αγωνία, όταν κατά τό προσκύνημά τους στά Ίεροσόλυμα έχασε επί τριήμερο τον δωδεκαετή Ίησού.

Κάθε πόνος και κατατρεγμός του Ίησού κατά την τριετή του δράσι ήταν και ιδική της δοκιμασία.

Άς ακούσουμε τον άγιο Νικόλαο Καβάσιλα: «Και συμμετείχε με τον Υίο της στην αίσχυνή και στίς ύβρεις και σε όλα όσα αποκάλυπταν την φτώχεια, στην οποία ήρθε για χάρη μας. Και άνεχόταν τό επάγγελμα του φαινομενικού πατέρα του, του Ίωσήφ, και μακροθυμούσε, παίρνοντας τό μέρος του Υιού της για την δική μου σωτηρία...

Κι όταν εκείνοι τους όποιους εύεργετούσε τον φθονούσαν και τον μισούσαν, ή Παρθένος πονούσε μαζί Του και δεχόταν τά βέλη του μίσους των...

Όταν πάλι χρειάσθηκε να υποφέρει για μās ο Σωτήρ και να πεθάνη, πόσο μεγάλες ήσαν οι όδύνες, με τίς όποιες του συμπαραστάθηκε ή Παρθένος! Τί βέλη την διαπέρασαν! Γιατί κι αν ο Υίός της ήταν μόνο άνθρωπος και τίποτε άλλο, τίποτε όδυνηρότερο δεν θα μπορούσε να προσθήσει κανείς σε μία μητέρα. Άλλά τώρα είναι ο μόνος Υίός της, που τον έφερε στον κόσμο μόνη της, κατά τρόπο παράδοξο, που δεν λύπησε ποτέ ούτε την ίδια ούτε κανένα από τους ανθρώπους, που αντίθετα, τους εύεργέτησε όλους τόσο, ώστε να ξεπεράσει όλες

τίς προσδοκίες τους. Τί λοιπόν συναισθήματα είναι φυσικό να είχε ή Παρθένος, όταν έβλεπε τον Υίο της σε τόσο φοβερές όδύνες, αυτόν που ήταν ο εύεργέτης της ανθρώπινης φύσεως, "τόν πρᾶον, τόν ταπεινόν τη καρδιά", αυτόν που δεν υπήρξε ποτέ "ερίζων οὐδέ κραυγάζων", τον όποιο κανείς ποτέ δεν θα μπορούσε να κατηγορήσει για τό παραμικρό, όταν τον έβλεπε να σέρνεται από εκείνα τά άγρια θηρία, να γυμνώνεται, να δέρνεται, να κρίνεται άξιος της χειρότερης καταδίκης, να πεθαίνει τον έξευτελιστικώτερο θάνατο μαζί με τους άμαρτωλότερους ανθρώπους, έξω από κάθε έννοια δικαιοσύνης και νόμου, όπως συμβαίνει σε τυραννικά καθεστώτα; Προσωπικά πιστεύω ότι τέτοια όδύνη ποτέ σε κανένα άνθρωπο δεν μπορεί να υπάρξει...

Γι' αυτό την ώρα των παθών κατέλαβε την Παρθένο θλίψη υπερβολική και απερίγραπτη, τέτοια που παραπλήσια ποτέ δεν έννοιωσε άνθρωπος. Γιατί αυτή είδε τη σταύρωση σαν μητέρα, αλλά και σαν άνθρωπος με σωστή κρίση, σαν κάποιος που μπορεί να διακρίνη καθαρά την άδικία.

Γιατί έπρεπε να λάβη μέρος σε κάθε τι που έκανε ο Υίός της για την σωτηρία μας. Όπως του μετέδωσε τό αίμα και την σάρκα της κι έλαβε άμοιβαία μέρος στις δικές του χάριτες, κατά τον ίδιο τρόπο έλαβε μέρος και σε όλους τους πόνους και την όδύνη του. Κι αυτός βέβαια καρφωμένος στον Σταυρό δέχθηκε στην πλευρά την λόγχη, ενω διαπέρασε την καρδιά της Παρθένου ρομφαία, όπως ανήγγειλε ο άγιώτατος Συμεών. Με τον ίδιο τρόπο και όλα τά άλλα μαρτύρια τά προξενούσαν οι "κύνες" εκείνοι από κοινού στον Υίο και στη μητέρα. Τό ίδιο και όταν χρησιμοποιώντας παλαιότερους λόγους του τον κατηγορούσαν σαν άλαζόνα, κι όταν τον όνόμαζαν πλάνο κι αγωνίζονταν ν' αποδείξουν την πλάνη του».¹⁴

Ο δίκαιος Συμεών κατά την Ύπαπαντή είχε προφητεύσει ότι ρομφαία θα περνούσε την άγία ψυχή της Θεοτόκου.

Αυτή ή ρομφαία πολλές φορές τήν έπόνεσε. Πάντα όμως υπέμενε και έπιτελούσε, κατά τόν άγιο Γρηγόριο τόν Παλαμά, «άθλον τής άπαραιμίλλου καρτερίας».

Και μετά τήν Άνάληψη του Υιού της, πάλι ανάμεσα στους Άποστόλους και τούς πρώτους Χριστιανούς πρώτη αυτή σηκώνει τόν Σταυρό των διωγμών, τούς στηρίζει και τούς καθοδηγεί στό άποστολικό τους έργο. Όπως τότε στην Σταύρωσι του Υιού της «είστήκει παρά τω Σταυρω» και συνέπασχε και συσταυρωνόταν μαζί Του, έτσι και μετά τήν Άνάληψη Του αυτή σηκώνει τόν Σταυρό τής Έκκλησίας και αυτή είναι ή συμπάσχουσα μητέρα των Χριστιανών.

3ον. Άναλαμβάνω έκουσίους πόνους, στερήσεις, άγώνες για τήν προς τόν Θεό άγάπη

Ό ίδιος ό Κύριος μās έδίδαξε ότι στενή ή πύλη και θελωμένη ή όδός του Έυαγγελίου, και ότι ή Βασιλεία του Θεου διάζεται και οι διασταί άρπάζουσιν αυτήν. Χωρίς βία στόν έαυτό μας δέν υποχωρεί ό παλαιός άνθρωπος, δέν ξεριζώνονται τά πάθη.

Μέ τήν νηστεία, τήν άγρυπνία, τίς γονυκλισίες, τήν όρθοστασία και όλη τήν εύλογημένη όρθόδοξο άσκησι χαλιναγωγούνται τά πάθη και ό Χριστιανός από σαρκικός γίνεται πνευματικός. Άσκειται να μή προσκολλάται έμπαθώς στους ανθρώπους και στα ύλικά αγαθά. Να πολιτεύεται όχι ως ζωο, αλλά ως εικόνα του Θεου. Να μή χρησιμοποιή τόν κόσμο καταναλωτικά, αλλά εύχαριστιακά. Είναι γνωστό τό πατερικό λόγοι: Δώσε αίμα και λάβε πνεύμα. Η νηστεία τής Μ. Τεσσαρακοστής είναι κοπιώδης. Χωρίς όμως τόν κόπο τής νηστείας -συσταυρώσεως μέ τόν Χριστό- δέν μπορεί να ζήση τήν χαρά τής Άναστάσεως.

Στήν Όρθόδοξο Έκκλησία μας, όπου άσκούμεθα σταυρικά, λαμβάνουμε τήν πείρα τής Άναστάσεως -«τής Άναστάσεως

τήν πείραν ειληφότες». Όλα στην Έκκλησία μας είναι αναστάσιμα, γιατί όλα είναι σταυρικά. Η Έκκλησία μας είναι Έκκλησία του Σταυρού και τής Άναστάσεως. Χωρίς Σταυρό δέν υπάρχει Άνάστασις. Άλλά ούτε και Σταυρός υπάρχει πού να μή ακολουθήται από τήν Άνάστασι. Γι' αυτό οι Όρθόδοξοι έορτάζουμε και τήν Μ. Παρασκευή αναστάσιμα, ενώ οι Δυτικοί και τό Πάσχα σταυρώσιμο. «Τόν Σταυρόν Σου προσκυνοϋμεν, Δέσποτα, και τήν άγίαν Σου Άνάστασιν δοξάζομεν».

Έτσι και ό θεός Χρυσόστομος αρχίζει τήν όμιλία του "Είς τόν Σταυρόν" μέ τούς έξης λόγους: "Εορτήν άγομεν σήμερα και πανήγυριν... ό γάρ Δεσπότης ό ήμέτερος επί του Σταυρού τυγχάνει τοίς ήλοις πεπαρμένος... Σταυρός τό κεφάλαιον τής σωτηρίας τής ήμετέρας· Σταυρός ή των μυρίων αγαθών ύπόθεσις", (Σήμερα έχουμε έορτή και πανήγυρι, γιατί ό Κύριός μας εύρίσκεται καρφωμένος επάνω στόν Σταυρό... Ό Σταυρός είναι ή βάση τής σωτηρίας μας, ό Σταυρός είναι ή προϋπόθεσις των μυρίων αγαθών).¹⁵

Μέσα στόν πόνο και τόν κόπο τής άσκήσεως και τής σταυρικής ζωής κρύβεται ή πιό μυστική και άληθινή χαρά και άνάπαυσις, όπως άλλως τε ό ίδιος ό Κύριος τό υποσχέθηκε: «Μακάριοι οι πενθοϋντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται». Τό πένθος τής μετανοίας και τής άσκήσεως είναι, κατά τούς άγίους Πατέρας χαροποιόν πένθος.

Άσκητική ήταν και ή ζωή τής Παναγίας μας, ιδίως όπως είπαμε στα Άγια των Άγίων. Άλλά και μετά τήν εις τούς ουρανούς άνοδο του Υιού της, όπως μās λέγει ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς, «τά μεγαλεία πού είχαν τελεσθή σ' αυτήν υπέρ νοϋν και λόγον τά συναγωνιζόταν μέ τήν καρτερικωτάτη και πολυειδή άσκησι».¹⁶

Άπό τόν Σωτήρα Χριστό και τήν Κυρία Θεοτόκο έδιδάχθηκαν οι άγιοι Άπόστολοι τήν σταυρική άσκησι και τήν παρέδωσαν στην Έκκλησία.

Στήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία μας ὁ λαός μας παιδαγωγήθηκε καί ἀπέκτησε ἀσκητικό καί σταυροαναστάσιμο ἦθος. Αὐτό τό ἦθος τόν βοήθησε νά ὑπομείνη τήν σκληρότητα τῶν βαρβάρων κατακτητῶν ἐπί 400 χρόνια, ἀλλά καί νά ἀναλάβῃ γυμνός καί ἀδύνατος τίς ταλαιπωρίες, τίς ὁδύνες καί τοὺς κινδύνους τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Οἱ ἀπλές καί ἀγράμματας μάνες, κατὰ Θεόν ὁμως σοφές, πού ἐδίδασκαν στά παιδιά τους τήν πίστι, τήν προσευχή, τήν νηστεία, τίς μετάνοιες –ἄς θυμηθοῦμε τήν περίπτωση τοῦ Μακρυγιάννη–, ἐτοίμαζαν τοὺς ἀληθινά ἐλευθέρους ἀνθρώπους πού θά ἐγίνοντο καί οἱ πρωτεργάτες τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας.

Ἄραγε σήμερα τί ἀγωγή δίνουμε στά παιδιά μας καί πόσο τά βοηθοῦμε νά ξεπεράσουν τόν ἐγωκεντρισμό τους καί νά γίνουν ἀληθινά ἐλεύθεροι ἄνθρωποι;

Σήμερα διαφημίζονται καί προβάλλονται καί ἄλλες μορφές ἀσκήσεως, μὴ ὀρθόδοξες καί χριστιανικές. Ἡ εὐαγγελική καί ὀρθόδοξος ἀσκησις δέν ἔχει καμμιά σχέση μέ τίς ἀσκητικές μεθόδους τῶν διαφόρων ἀνατολικῶν, ἰνδουϊστικῶν αἱρέσεων τύπου γιόγκα, ὅπου ἡ ἀσκησις ἔχει ἀνθρωποκεντρικό χαρακτήρα, εἶναι μιά γυμναστική τῆς θελήσεως, καί δέν εἶναι συσταύρωσις μέ τόν Χριστό.

Στήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία μας ἡ ἀσκησις ποτέ δέν εἶναι αὐτοσκοπός πού καταλήγει στήν αὐτοδικαίωσι. Πάντα εἶναι μέσον γιά νά ἀποκτήσουμε τήν Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τήν ἀληθινή ἀγάπη πρὸς τόν Θεό καί πρὸς τόν ἄνθρωπο.

Γιά τοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς ἡ ἄρσις τοῦ Σταυροῦ εἶναι ἔκφρασις ὑπακοῆς καί ἀγάπης πρὸς τόν Θεό. Εἶναι ἀντίδωρο καί ἀντιπροσφορά πρὸς τόν Κύριο πού θυσιάσθηκε γιά μᾶς.

Καί ἀκόμη, τά ὑπὲρ Χριστοῦ παθήματα μποροῦν νά προσφερθοῦν στόν Θεό ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἔκαμε ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν

καί ἀνταναπληρῶ τά ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστίν ἡ Ἐκκλησία» (Κολασ. α', 24).

Στά μαρτύρια πολλῶν ἁγίων μαρτύρων (ἁγ. Καραλάμπους, ἁγ. Μοδέστου, ἁγ. Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας) βλέπουμε τοὺς ἁγίους μάρτυρας νά προσφέρουν τόν πόνο τους καί τόν θάνατό τους στόν Θεό, γιά ὅσους πονεμένους ἀνθρώπους θά τοὺς ἐπεκαλοῦντο. Εἶναι δεῖγμα τελείας ἀγάπης νά προσφέρῃ ὁ πιστός τήν ὑπομονή του στίς δοκιμασίες καί τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως του στόν Θεό, ὄχι μόνο γιά τήν ἰδική του σωτηρία, ἀλλά καί γιά τήν σωτηρία τῶν συνανθρώπων του.

4ον. Σταυρός καί σύγχρονος κόσμος

Ζοῦμε σ' ἓνα κόσμο, στόν ὁποῖο κυριαρχεῖ τό ἀντισταυρικό πνεῦμα. Ἐνα κόσμο πού φίλαυτα ἔχει ὡς ἰδανικά του τήν, χωρὶς ἠθική, ἱκανοποίησι τῶν παθῶν, τήν εὐημερία, καλοζωία καί ἄνεσι, πού τοποθετεῖ τήν ἐλευθερία ὄχι στήν θυσία καί τήν ἀγάπη, δηλαδή στόν Σταυρό, ἀλλά στόν ἐγωισμό.

"Στίς 11 Ἰουλίου καί ὥρα 6.45" στό 307ο χιλιόμετρο τῆς ἐθνικῆς ὁδοῦ Ἀθηνῶν–Θεσσαλονίκης, ἔξω ἀπό τό Ἀερινό Μαγνησίας, ἓνα τροχαῖο συγκλόνισε τό λαό τῆς Ἀλμωπίας Πέλλης καί δύθισε στό πένθος τήν μικρή Πιπεριά. Τραγικό πρόσωπο ὁ 27χρονος σύζυγος καί πατέρας Πασόης Στάθης. Μόνος, ἀβοήθητος καί τραυματισμένος ἀνέσυρε ἀπό τά συντρίμμια τοῦ αὐτοκινήτου του τήν 23χρονη σύζυγό του Ἐλένη, τό ἤδη νεκρό 14μηνο ἀγγελούδι τους, τήν νύφη του Νικολίνα μέ τήν 3χρονη κορούλα της, ἀντιμετωπίζοντας τήν ἐγκληματική ἀδιαφορία τῶν περαστικῶν. Ὁ ἄτυχος νέος στάθηκε στή μέση τοῦ δρόμου μέ ἀπλωμένα χέρια παρακαλώντας νά σταματήσῃ ἓνας ἄνθρωπος γιά νά μεταφέρει τοὺς τραυματίες στό νοσοκομεῖο. Φαίνεται ὁμως ὅτι στή χώρα μας δέν ὑπάρχουν πιά ἄνθρωποι» (Μακεδονία, 29-7-1989).

Αὐτός ὁ κόσμος δέν θέλει νά ἀκούη γιά ἐγκράτεια, γιά κυριαρχία στά πάθη, γιά θυσία, γιά νηστεία, γιά ἄσκησι. Ἄρνείται κατά βάθος τόν Σταυρό καί ἔτσι δέν μπορεῖ νά συναναστηθῆ μέ τόν Χριστό. Μένει στήν φθορά, στόν θάνατο, στό κενό, στήν πληξι, στήν ἀνία, στό ἀδιέξοδο. Διασκεδάζει, ἀλλά δέν χαίρεται.

Ἡ ψυχολογία, ἡ ἐκπαίδευσις καί ἀγωγή, ἡ πολιτική, οἱ κοινωνικές σχέσεις, τό δίκαιον, ἡ ψυχαγωγία διαποτίζονται ἔντονα ἀπό τό πνεῦμα αὐτό.

Εὐστοχα παρατηρεῖ ὁ π. Δημήτριος Ντουῦτκο στό βιβλίον του "Ἡ ἐλπίδα μας" : « Ἄς προσέξωμε ὅμως, ὅτι μερικές φορές, παρά τήν πίστη μας στόν Χριστό, προσπαθοῦμε ἀκόμη καί τόν δρόμο γιά τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ νά τόν κάνουμε ἄνετο! Ὁ κόσμος μέ τά ἀγαθά του καί τήν τεχνική του πρόοδο μᾶς παλάβωσε. Καί ἂν καμμιά φορά μιλοῦν γιά τόν πόνο καί τά παθήματα, ξαφνικά τό γυρίζουν καί λένε: "Ὁ Χριστιανισμός εἶναι χαρά. Ὅλα πρέπει νά εἶναι χαρά!". Ὅμως ἡ χαρά δέν ἔρχεται ἔτσι. Ἡ χαρά δέν ἀγοράζεται. Δέν ἀγοράζεται μέ χρήματα. Ἡ χαρά τοῦ Χριστιανοῦ ἀγοράζεται μέ τόν πόνο καί τά παθήματα. Ἄλλα ἀγοραστικά μέσα δέν ὑπάρχουν! Γιά νά σωθῆ ὁ ἄνθρωπος, ὁ Κύριός μας ἀνέβηκε στόν Σταυρό. Ἐκούσια. Καί σταυρώθηκε. Καί ἀπέθανε. Μετά ἀναστήθηκε. Μετά ἦλθε ἡ χαρά. "Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθείτω μοι", εἶπε ὁ Χριστός. Εἶναι ἀπαραίτητο νά σηκώσουμε τόν σταυρό μας. Ὅποιος χωρίς σταυρό πηγαίνει πίσω ἀπό τόν Χριστό, δέν εἶναι ἄξιος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἀνάξιος. Αὐτό μᾶς τό εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Καί μᾶς τό εἶπε καθαρά. Εἶπε: "οὐκ ἔστι μου ἄξιος". Αὐτό σημαίνει: ἡ πίστη του καί ἡ ἀγάπη του γιά τόν Χριστό δέν εἶναι γνήσιες· δέν ἀξίζουν τίποτε.

Ὁ σταυρός μᾶς τρομάζει. Καί αὐτό εἶναι φυσικό. Γιατί μᾶς διάλυσε ἡ ἄνεση. Ὁ πόνος εἶναι γιά μᾶς κάτι τό τρομακτικό. Ὅμως δέν εἶναι ὁ πόνος φοβερός. Ἡ ἄνεση εἶναι φοβερή. Αὐτή ἔπρεπε νά μᾶς τρομάζει. Καί πράγματι, ὅλες οἱ σύγχρονες κακίες ἔχουν πηγὴ τους τήν ἄνεση στήν ζωὴ. Ὁ πόνος, τά πάθη, ὁ σταυρός, –εἶπε ὁ Χριστός– εἶναι κάτι τό καλό, εἶναι ἀγαθό. Καί ἔτσι τό φορτίο Του γίνεται ἔλαφρο».

Αὐτός ὁ κόσμος πού ἀπορρίπτει τόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὑποχρεωμένος σήμερα νά ἀντιμετωπίσῃ ὀδυνηρότατες καί φοβερές μάστιγες, πού εἶναι καί συνέπειες τῆς ἀντισταυρικής του πορείας, τῆς φιλαυτίας του: τό εἶτζ, τά ναρκωτικά, τήν φοβερὴ οἰκολογικὴ καταστροφή.

Καί ἡ λύσις δέν εὑρίσκεται ἐκεῖ πού τήν τοποθετεῖ, δηλ. στό νά ληφθοῦν ὠρισμένα προφυλακτικά μέτρα. Χρήσιμα εἶναι αὐτά, ἀλλά ἀνεπαρκῆ. Ἡ βαθύτερη λύσις εἶναι μία: ἡ μετάνοια. Αὐτὴ πού ἔσωσε τήν Νινευί ἀπὸ τήν καταστροφή.

Οἱ Ἰουδαῖοι ζητοῦσαν "σημεῖον" ἀπὸ τόν Χριστό. Καί ὁ Χριστός τοὺς εἶπε ὅτι θά τοὺς δοθῆ τό σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Δηλαδή ὁ θάνατος, ἡ ταφή καί ἡ ἀνάστασις Του (Ματθ. ιβ', 39). Αὐτό εἶναι καί σήμερα τό σημεῖο γιά τήν λύσι τοῦ ἀδιεξόδου μας καί τῆς ἐρχομένης καταστροφῆς. Ἡ ἐπιλογή τοῦ σταυρικοῦ τρόπου ζωῆς ὡς τοῦ μόνου ἀληθινοῦ τρόπου ζωῆς.

Ἐνας πατέρας τῆς Δύσεως τῆς πατερικῆς ἐποχῆς, ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος, εἶπε: «Γνωρίζω τρεῖς σταυρούς: Ἐνα σταυρό πού σώζει. Εἶναι ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ. Ἐνα σταυρό, διὰ τοῦ ὁποίου σώζεται ὁ ἄνθρωπος. Εἶναι ὁ σταυρός τοῦ καλοῦ ληστοῦ, τοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ Χριστοῦ σταυρωθέντος. Γνωρίζω κι ἕνα τρίτο σταυρό, πού σέ κάνει νά χάνεσαι γιά τήν αἰωνιότητα. Εἶναι ὁ σταυρός τοῦ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Χριστοῦ σταυρωθέντος ληστοῦ. Οἱ τύποι αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, τῶν δύο ληστῶν, ἀντιπροσωπεύουν ὅλη τήν ἀνθρωπότητα. Ὁ σταυ-

ρός του ληστού του εκ δεξιῶν παίρνει μέσα του, παίρνει ἐπάνω του, τόν σταυρό του Χριστού και σώζεται. Ὁ σταυρός του ἀριστεροῦ ληστού ἀντιπροσωπεύει τήν μερίδα ἐκείνη τῶν ἀνθρώπων, πού δέν δέχονται τόν σταυρό του Χριστού και χάνονται. Γενικά ὁμως τόν σταυρό δέν μποροῦμε νά τόν ἀποφύγουμε κατ' οὐδένα τρόπον». ¹⁷

Οἱ Χριστιανοί πού ζοῦν σ' αὐτόν τόν ἀντισταυρικό κόσμο πρέπει νά κάνουν μεγάλο ἀγῶνα, γιά νά μή παρασυρθοῦν ἀπό τό περιθρέον ὑλιστικό και ἀντισταυρικό πνεῦμα. Κάθε στιγμή πρέπει νά διαλέγουν μεταξύ τῶν δύο τρόπων ζωῆς: Τῆς ἐν Χριστῷ σταυρικής ζωῆς και τῆς κατά κόσμο ἀντισταυρικής ζωῆς, δηλαδή τῆς σταυρικής ἀγάπης και τοῦ ἀντισταυρικοῦ ἐγωισμοῦ.

Μέ τήν ἀγάπη συσταυρώνομεθα μέ τόν Χριστό ἐνῶ μέ τόν ἐγωισμό σταυρώνουμε τόν Χριστό, γινόμεθα ἐχθροί του Σταυροῦ του Χριστοῦ. Γιά τούς παλαιούς και συγχρόνους σταυρωτάς του Χριστοῦ λέγει ὁ Ἄπ. Παῦλος: «πολλοί γάρ περιπατοῦσιν, —οὔς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δέ και κλαίω λέγω, τούς ἐχθρούς του σταυροῦ του Χριστοῦ, ὧν τό τέλος ἡ ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεός ἡ κοιλία και ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τά ἐπίγεια φρονοῦντες». (Πολλοί συμπεριφέρονται κακῶς —αὐτοί γιά τούς ὁποίους σᾶς ὠμιλοῦσα, και τώρα κλαίγοντας σᾶς λέγω— οἱ ἐχθροί του σταυροῦ του Χριστοῦ, τῶν ὁποίων τό τέλος εἶναι ἡ ἀπώλεια, ὁ Θεός τους ἡ κοιλία, καύχημά τους τά ἔργα τῆς ντροπῆς, αὐτοί πού ἔχουν φρόνημα γήινο) (Φιλιπ. γ', 18-19).

Ὁ διάβολος προσπαθεῖ νά φοβίση τούς Χριστιανούς ὅτι, ἄν διαλέξουν τήν σταυρική ζωή, δέν θά προοδεύσουν, δέν θά ἐπικρατήσουν —μέ τόν Σταυρό στό χέρι δέν προοδεύεις—, θά γίνουν θύματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἄλλων, και τούς προτρέπει νά ἐκμεταλλευθοῦν τούς ἄλλους, γιά νά μή ἐκμεταλλευθοῦν οἱ ἄλλοι αὐτούς.

Ἔτσι ἀπό ὀλιγοπιστία παραγνωρίζουν τήν Χάρι, τήν δύναμι και τήν προστασία του Θεοῦ σέ ὅσους τηροῦν τίς ἐντολές Του.

Ἔχουν ἀκόμη νά ἀντιμετωπίσουν πειρασμούς ἀπό τούς ἀνθρώπους του περιβάλλοντός τους πού τούς ἐπαναλαμβάνουν ὅτι οἱ σταυρωτάί του Χριστοῦ στόν ἐσταυρωμένο Κύριο: «Εἰ Υἱός εἶ του Θεοῦ, κατάθῃ ἀπό του Σταυροῦ» (Ματθ. κζ', 40).

Οἱ Ἑβραῖοι ἤθελαν τόν Ἰησοῦ Χριστό Μεσσία, ἀλλά χωρίς σταυρό. Καί σήμερα οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι θέλουν νά φτιάξουν ἕνα ἐπίγειο παράδεισο χωρίς Σταυρό. Μᾶς καλοῦν και ἡμᾶς τούς Χριστιανούς νά ἐγκαταλείψουμε τόν σταυρικό τρόπο ζωῆς.

Πόσες ἀντιδράσεις δέν ἔχουν ἀπό τό περιβάλλον οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς πού υἱοθετώντας τό σταυρικό πνεῦμα γίνονται πολύτεκνοι; Πόσους πειρασμούς δέν ἔχουν οἱ νέοι πού θέλουν νά ζήσουν μέ εὐσέβεια και ἀγνότητα;

Ἐάν ὁ Ἀντίχριστος πολεμᾷ τόν Χριστό, τό κάνει διότι ὁ Χριστός εἶναι ἐσταυρωμένος και γι' αὐτό ἀναστημένος. Αὐτός, ὁ Ἀντίχριστος, ὡς ψευδομεσσίας και ψευδοπροφήτης, ὑπόσχεται στους ἀνθρώπους ἐπίγειο παράδεισο, λύτρωσι και σωτηρία χωρίς σταυρό. Πῶς μπορεῖ ὁμως νά ὑπάρξη παράδεισος χωρίς ἀγάπη και πῶς μπορεῖ νά ὑπάρξη ἀληθινή ἀγάπη χωρίς τό σταύρωμα του ἐγωισμοῦ; Ἡ ἐπανάστασις κατά του ἐγωισμοῦ εἶναι ἡ πιό ριζική ἐπανάστασις στόν κόσμο, πού χωρίς αὐτήν καμμιά ἀλλαγὴ στό καλύτερο δέν μπορεῖ νά γίνη. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ ἐρμηνεία πού ἐδόθη στόν συμβολικό ἀριθμό του Ἀντιχρίστου 666 πού στά ἑλληνικά γράφεται ΧΞΣΤ' (Χριστός Ξένος Σταυροῦ). Ἐνας Χριστός, δηλαδή Μεσσίας, χωρίς Σταυρό εἶναι ὁ Ἀντίχριστος και ὅλοι οἱ πρόδρομοι του Ἀντιχρίστου.

* * *

Ἐξομολογήσασθε τὴν Χάρι ἀπὸ τὸν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Κύριο, νὰ μὴ παρασυρθοῦτε ἀπὸ τὸν Ἀντίχριστο.

Νὰ μὴ ἀρνηθοῦτε τὸν Σταυρὸ Του καὶ τὸν σταυρὸ μας, τὴν ἀγάπη, τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας καὶ προσφορᾶς, τὴν ταπείνωσι, τὴν ὑπομονὴ στὶς δοκιμασίες, τὴν ἐγκράτεια, τὴν ἄσκησι.

Ἰδιαίτερα τίς στιγμὲς πού ὁ ἐγωισμὸς τείνει νὰ μᾶς κυριαρχήσῃ, ἅς ἀπενίξουμε τὸν Ἐσταυρωμένο, ὅπως οἱ δηλητηριασμένοι στὴν ἔρημο Ἑβραῖοι τὸ χάλκινο φίδι.

Ἐξομολογήσασθε τὸν Σταυρὸ Του κάθε ἐγωιστικὴ μας ἐπιθυμία, κάθε ἁμαρτωλὸ σαρκικὸ πάθος, κάθε ἀνυπακοή μας, κάθε κακία καὶ μνησικακία μας, κάθε ἀνυπομονησία μας, κάθε ὀργὴ καὶ θυμὸ μας, κάθε ὀλιγοπιστία μας.

Καὶ ἐάν ἀπὸ ἀνθρώπινη ἀδυναμία καὶ ἀμέλεια πέφτουμε καὶ ἐνεργοῦμε ἀντισταυρικά, ἅς μετανοοῦμε καὶ διὰ τῆς μετανοίας ἅς ἐπανερχοῦμε στὴν σταυρικὴ ζωὴ.

Ἐξομολογήσασθε γι' αὐτὸ καὶ τὴν βοήθεια τῆς Παναγίας μας, πού ὄχι μόνο δὲν ἀπέτρεψε τὸν μονογενῆ τῆς Υἱὸ ἀπὸ τὸν Σταυρὸ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἔζησε σταυρικά, καὶ διακριτικὰ βοηθοῦσε τὸν Υἱὸ τῆς στήν ἄρσι τοῦ Σταυροῦ Του. Τώρα βοηθεῖ καὶ μᾶς στὴν ἄρσι τοῦ ἰδικοῦ μας σταυροῦ, σταυροῦ πού ὁδηγεῖ στὴν Ἀνάστασι.

Ἡ Ἐκκλησία μας μέ σοφία μᾶς μυσταγωγεῖ στὴν σταυροαναστάσιμη ζωὴ. Στὴν σταυροαναστάσιμη Ἐκκλησία μας καὶ ἐμεῖς γινόμεθα σταυροαναστάσιμοι Χριστιανοί.

Ὁ χορὸς τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι χορὸς ἐσταυρωμένων καὶ ἀναστημένων, συνεσταυρωμένων καὶ ἀναστημένων μέ τὸν Χριστό, πού γύρω ἀπὸ τὸ Ἐσφαγμένον Ἀρνίον μέ κορυφαία τὴν Κυρία Θεοτόκο ψάλλουν ᾠδὴν καινὴν. Εἶναι τὸ αἰώνιο Πάσχα.

Σ' αὐτὸ τὸ Πάσχα καλεῖ ὅλους μας ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ Σταυροῦ Του.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἁγ. Καλλίστου καὶ Ἰγνατίου τῶν Ξανθοπούλων, *Μέθοδος καὶ κανόνας ἀκριβῆς γιὰ ὄσους διαλέγουσιν τὴν ἡσυχαστικὴ καὶ μοναστικὴ ζωὴ*, Φιλοκαλία, τ. 5, Ἀθῆναι 1988, σελ. 118-119.
2. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, *Εἰς τὸν Τύμιον καὶ Ζωοποιὸν Σταυρὸν*, Ε.Π.Ε., τ. 9, σελ. 285.
3. Πρωτοπρεσβ. Δημ. Στανιλοάε, *Στὸ φῶς τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως*, σελ. 15.
4. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 319.
5. Ἁγ. Ἰω. Χρυσόστομος, *Εἰς τὸν Σταυρὸν*, Ε.Π.Ε., τ. 36, σελ. 37.
6. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 291.
7. Ἀβδᾶ Ἰσαάκ Σύρου, *Ἄπαντα*, Ἀθῆναι 1896, σελ. 129.
8. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 303.
9. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 305.
10. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 311.
11. Ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα, *Ἡ Θεομήτωρ*, Ἀθῆναι 1968, σελ. 129.
12. Περιοδ. "Σύναξις", τ. 26 (1988), σελ. 11-12.
13. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, *Εἰς τὴν Κοίμησιν*, Ε.Π.Ε., τ. 10, σελ. 443.
14. Ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 209-213.
15. Ἁγ. Ἰω. Χρυσόστομος, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 29.
16. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 443.
17. Πρωτοπρεσβ. Δημ. Στανιλοάε, *Ὁ σταυρὸς καὶ ἡ χαρὰ σπὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν*, σελ. 16.